

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 316

van **JEROEN TIEBOUT**

datum: 6 januari 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Gemeenschapsinstellingen - Uitbreiding capaciteit

Voor 2020 waren de tekorten aan plaatsen in de gemeenschapsinstellingen schering en inslag. De kranten stonden wekelijks bol van verhalen van magistraten, politie en slachtoffers die klaagden over het plaatsgebrek in de gemeenschapsinstellingen. Zo werden jongeren die zware feiten hadden gepleegd gewoon de volgende dag weer naar huis gestuurd wegens dat plaatsgebrek.

Sinds 2020 lijkt dat probleem van de baan te zijn. Voor jongeren die een als misdrijf omschreven feit (MOF) hebben gepleegd, zijn er geen verhalen meer in de pers te vinden over capaciteitsproblemen, ook niet tijdens de coronaperiode.

Voor jongeren in verontrustende situaties (VOS) komen hier en daar toch nog wat problemen naar boven. Deze zouden echter vanaf maart 2023, wanneer de tweede fase van het Jeugddelinquentiedecreet van kracht wordt, vertrekken uit de gemeenschapsinstellingen en geplaatst worden bij Veilig Verblijf. Dat betekent dat de gemeenschapsinstellingen, waarbij tot nu toe een onderscheid gemaakt werd tussen open en gesloten instellingen, allemaal gesloten instellingen zullen worden.

1. Wat is de evolutie van het aantal weigeringen tussen 2017 en 2022, opgesplitst per jaar?
2. Wat is de evolutie van het aantal jongeren die in een gemeenschapsinstelling worden geplaatst tussen 2017 en 2022, opgesplitst per jaar?
3. Hoe verhouden deze cijfers qua plaatsing in de gemeenschapsinstelling zich met onze buurlanden, zoals Nederland, Frankrijk en Duitsland?
4. Hoeveel plaatsen zijn er al bijgekomen voor MOF'ers sinds 2019, opgesplitst per jaar, en hoeveel plaatsen komen er nog bij tot en met 2024, ook opgesplitst per jaar?
5. Welke infrastructuurwerken zijn daarvoor opgestart en welk budget werd daaraan besteed? Wanneer zullen die infrastructuurwerken ten einde lopen?
6. Welke veiligheidsmaatregelen werden genomen om van alle gemeenschapsinstellingen gesloten centra te maken? Werden er ook extra veiligheidsmaatregelen genomen in de bestaande gesloten instellingen sinds 2019?

**Vlaams
Parlement**

ANTWOORD

op vraag nr. 316 van 6 januari 2023

van **JEROEN TIEBOUT**

1. De registratie van het aantal weigeringen werd in de periode tussen 2017 tot op heden op 2 momenten aangepast; de cijfers zijn dus niet vergelijkbaar. Een eerste aanpassing gebeurde in 2018. In de registratie van 2017 voor zowel jongeren in een verontrustende situaties (VOS) en – toen nog – als misdrijf omschreven feiten (MOF) werd één generieke registratie gebruikt. Met de inwerkingtreding van het jeugddelinquentierecht (1 september 2019) en zeker naar aanleiding van de opstart van kortverblijf (juli 2020) en de intensieve monitoring inzake de in-, door- en uitstroom ligt de focus op het terugdringen van de weigeringen inzake jeugddelicten. Voor deze categorie kunnen we sindsdien wel vergelijkingen trekken. Zo bedroeg bijvoorbeeld het aantal weigeringen in de periode oktober 2019 tot en met maart 2020 256 weigeringen voor bufferbare feiten tegenover in de periode oktober 2020 tot en met maart 2021 11 weigeringen voor bufferbare feiten. Door de invoering van het project 'Kort Verblijf' werd het aantal weigeringen van aanvragen voor bufferbare feiten daarna tussen 2021 en 2022 gereduceerd tot nihil.
2. Het aantal opnames in de gemeenschapsinstellingen voor zowel verontrusting (VOS), time-out verontrusting (VOS) als jeugddelict bedroeg in de jaren 2017 t.e.m. 2021 respectievelijk 1691, 1683, 1624, 1443, 1758. Uitgesplitst bedragen de cijfers voor jeugddelicten 732 (2018), 741 (2019), 790 (2020), en 1109 (2021), voor verontrusting (VOS) 169 (2018), 144 (2019), 124 (2020) en 123 (2021), en voor time-out VOS 782 (2018), 739 (2019), 529 (2020) en 526 (2021). De cijfers voor 2022 worden momenteel nog verwerkt.
3. De meest evidente vergelijking is deze met Nederland. Nederland kent 7 Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI), het equivalent van de gemeenschapsinstellingen met een capaciteit van ca. 450 plaatsen. Uit cijfers van de Dienst Justitiële Inrichtingen blijkt een instroom van 1.645 jongeren in 2020 en 1.659 jongeren in 2021. Maar door het extra adolescentenstrafrecht in Nederland kunnen er ook jongeren tussen 18 en 23 jaar geplaatst worden. Dus als we enkel naar de categorie 12 tot 18 jaar kijken, zoals bij ons het geval is, dan bedroeg het 977 jongeren in de Nederlandse JJI in 2020 (ter vergelijking 790 in de Vlaamse Gemeenschapsinstellingen in hetzelfde jaar). De cijfers van 2021 waren nog niet beschikbaar, maar bleven tot nu toe redelijk stabiel. Dat betekent dat Vlaanderen, rekening houdende met de stijging in 2021, ongeveer evenveel minderjarigen opsluit als heel Nederland samen.
4. De uitbreiding van de capaciteit van de gemeenschapsinstellingen wordt enerzijds gerealiseerd met de uitbreiding van De Grubbe te Everberg. Het tijdspad daarvan werd bepaald door de uitbreiding van de infrastructuur en door de budgettaire ruimte en de problemen bij het aanwerven van nieuwe personeelsleden.

2017	Capaciteit 40
2020	Capaciteit 45
2023 (januari)	Capaciteit 53
2023	Gefaseerde uitbreiding naar capaciteit 80

Anderzijds komen er na 1 maart 2023 plaatsen beschikbaar door de uitstroom van VOS-jongeren. De capaciteit voor time-out VOS (40 plaatsen) blijft behouden en er zouden ca. 40 plaatsen extra voor jeugddelict vrijkomen. Dus we gaan evolueren van ca. 260 plaatsen voor jeugddelict tot meer dan 300 plaatsen exclusief voor jeugddelict.

5. Hiertoe werd de oude infrastructuur, overgeheveld vanuit de federale overheid n.a.v. de zesde staatshervorming, volledig afgebroken en werden 9 leefgroepen, geclusterd in twee gebouwen, opgetrokken. Campus De Grubbe werd omgebouwd naar een hedendaagse campus die ingezet wordt als oriëntatiecentrum voor de gemeenschapsinstellingen. Er werd voorzien in buitensport- en recreatiemogelijkheden binnen een gesloten perimeter. In het voorjaar van 2023 zal het nieuwe school- en medisch gebouw in gebruik genomen worden.

Leefgroepgebouw A De Grubbe	10.777.000 euro	In gebruik genomen 2020
Leefgroepgebouw B De Grubbe	7.340.000 euro	Gedeeltelijk in gebruik genomen 2022
Schoolgebouw De Grubbe	3.490.000 euro	In gebruik april 2023

6. Naar aanleiding van de transitie van de gemeenschapsinstellingen naar gesloten instellingen werd een referentiekader met criteria en indicatoren opgesteld rond de mogelijke risicodomeinen. Het performantieprogramma (veiligheids-)infrastructuur beschrijft de bouwkundige, functionele en technische eisen waaraan de (ver)nieuwbouwprojecten van de gemeenschapsinstellingen moeten voldoen. Deze eisen zijn opgemaakt met input vanuit verschillende disciplines en expertises op vlak van veiligheid en geslotenheid en worden frequent geëvalueerd en bijgesteld. Dit leidde tot aanpassingswerken aan de veiligheidsinfrastructuur op bepaalde campussen, zoals bijvoorbeeld het integreren van een positiebepaling in het alarmsysteem voor personeelsleden, het aanpassen van de deurgehelen aan de weerstands- en veiligheidseisen, het optimaliseren van de perimeters, enz. Het personeelsplan van de gemeenschapsinstellingen werd op alle veiligheidsfuncties geëvalueerd en overal op het niveau van de gesloten campussen gebracht. Het gaat hier dan over de veiligheidsfuncties rond onthaal- en doorgang en de nachtbeveiliging.